

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 1958, sp. zn. Cz 563/58

Číslo: 37/1959

Právní věta:

Ochrana socialistické právnické osoby vyžaduje, aby soud v každém konkrétním případě zevrubně zkoumal, zda ujednané nebo soudem povolené splátky dlužného nájemného odpovídají obecnému zájmu, který musí mít soud stále na paměti (§ 21 obč. zák.).

Pro důsledné uplatnění zásady materiální pravdy je na místě, aby soud zjišťoval i skutečnosti potřebné k politicky správnému určení třídní příslušnosti účastníků.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.12.1958

Spisová značka: Cz 563/58

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Smlouva nájemní, Třídní hledisko

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce Československý stát – státní zdravotní správa, Městský ústav národního zdraví, se domáhal jako vlastník domu, v němž žalovaná bydlí, na žalované zaplacení nájemného včetně dávek, nákladů za otop a nájemného za zahradu za dobu od 1. ledna 1951 do 30. června 1956 v částce 25.342,96 Kčs.

Žalovaná nárok v této výši uznala.

Lidový soud civilní v Brně žalobě vyhověl, při čemž povolil žalované, se souhlasem žalobce, splátky ve výši 300 Kčs měsíčně.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že rozhodnutím lidového soudu byl ve výroku o povolení splátek porušen zákon.

Odůvodnění:

Podle § 151 odst. 2 o. s. ř. může soud v odůvodněných případech určit v rozsudku lhůtu k plnění kratší nebo delší než 15 dnů, popř. vyslovit, že závazek má být splněn ve splátkách, jejichž výši a

podmínky splatnosti určí. Důvodová zpráva k citovanému zákonu uvádí, že bude věcí soudu, aby, uváživ životní a sociální poměry účastníků, lhůtu k plnění vhodně prodloužil nebo zkrátil, popř. umožnil splnění závazku ve splátkách. Výše splátek stanovená v rozhodnutí musí být úměrná jistíně, která má být zaplacená tak, aby k zaplacení došlo, pokud možno v dohledné době – čímž se zpravidla myslí asi doba tří let – a musí být vždy řádně odůvodňovány. Ochrana socialistické právnické osoby pak vyžaduje, aby soud v každém konkrétním případě velmi zevrubně zkoumal, zda ujednané nebo soudem povolené splátky odpovídají obecnému zájmu, tj. zájmu naší společnosti, politickým cílům dělnické třídy a tím i zájmu pracujícího lidu jako celku, který soud musí mít stále na paměti (§ 21 obč. zák.).

Podle těchto zásad lidový soud nepostupoval. Ve svém rozsudku určil ke splnění závazku splátky nepřiměřeně nízké, takže by splácení trvalo s přihlédnutím k úrokům nejméně 8 let. Učinil tak proto, že své rozhodnutí budoval na neúplném podkladě, když nezjistil úplně majetkové a sociální poměry žalované a ponechal úplně stranou třídní podstatu projednávané věci, ačkoli třídní stránka věci je vždy součástí skutečného stavu věci a je ji nutno v každém případě z hlediska zásady materiální pravdy zkoumat. Z tohoto hlediska posuzována není bez významu otázka, že – jak vyplývá z obsahu spisu – žalovaná, odborná lékařka se soukromou praxí, řadu let za užívání bytu s příslušenstvím nic nezaplatila, a že žalobce je socialistická právnická osoba, která je pod zvláštní ochranou zákona (§ 21 obč. zák.).

Na nezákonnosti rozhodnutí lidového soudu o splátkách nemění nic skutečnost, že žalobce projevil s výší splátek souhlas, protože ustanovení o zvýšené ochraně socialistického vlastnictví jsou ustanoveními takové povahy, že je nelze dohodou účastníků měnit, a soud také není vázán návrhy a vyjádřeními účastníka.

Bude proto úkolem lidového soudu, aby řízení v uvedeném směru doplnil a po doplnění náležitě uvážil z hlediska obou účastníků a zejména pak z hlediska obecného zájmu, zda lze vzhledem k osobě žalované a druhu závazku na žalobci spravedlivě požadovat, aby majetek socialistické právnické osoby zůstal po tak dlouhou dobu zkrácen.

Jestliže lidový soud takto nepostupoval, porušil svým rozhodnutím zákon v ustanoveních §§ 1, 59, 88 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 151 o. s. ř. a § 21 obč. zák.